

Handboek NT2

Bijlage: analyseschema's leergangen en toetsen

Bij het selecteren, beschrijven, beoordelen of vergelijken van leergangen of toetsen voor het taalonderwijs kan men gebruik maken van de volgende serie vragen. Uiteraard zijn niet alle vragen altijd relevant of van toepassing, en wegen de antwoorden ook niet allemaal even zwaar bij een uiteindelijk oordeel of een uiteindelijke keuze of beslissing. De formulering van de vragen is zo neutraal mogelijk gehouden en impliceert geen waardeoordeel.

A Leergangen

1 Onderdelen

Docentenhandleiding, tekstboeken, oefenboeken, toetsmateriaal, audio- en videomateriaal, computercourseware, overig.

2 Doelgroep

Hoe wordt de doelgroep gekarakteriseerd wat betreft vooropleiding, leervaardigheid, taalachtergrond, leeftijd en andere kenmerken?

3 Doel

Wat zijn de einddoelen van de leergang in termen van een te bereiken algemeen of domeinspecifiek taalvaardigheidsniveau en/of een algemeen of specifiek examen? Zijn er andere niet-talige nevenendoelen?

4 Leerstof

a componenten

Zijn de verschillende leerstofonderdelen duidelijk onderscheiden? Wat is de leerstof op het gebied van het klanksysteem, de woordenschat, de grammatica, de spelling? Wat zijn de thema's, welke taalfuncties worden aangeboden?

b oefeningen

Welke oefeningen bevat de leergang om taalkennis toe te passen, en in welke situaties / domeinen / contexten? Wat wordt er geoefend op het gebied van spreken, luisteren, lezen en schrijven? Hoe is de verhouding tussen de spreek-, luister-, lees- en schrijf oefeningen? Worden deze vaardigheden apart geoefend of in combinatie met elkaar?

c niet-taalspecifieke kennis en vaardigheden

Welke niet-taalspecifieke vaardigheden worden onderwezen of geoefend? Bijvoorbeeld: leren lezen en schrijven, algemene leervaardigheden, strategische en metacognitieve vaardigheden, KNS, kennis van specifieke vakgebieden.

5 Methode

Op welke theorie over leren, taalverwerving en/of taalonderwijs is de methode gebaseerd (zie H.1)? Wordt dit door de auteurs uitgelegd?

6 Leerstofselectie

Hoe is de leerstof geselecteerd, wat waren de criteria? Wat is de relatie met het einddoel van de leergang (zie punt 3 hierboven)?

7 Leerstofordening

Wat is de eenheid van ordening? Zijn dat de linguïstische eenheden (regels, woorden, klanken), taalfuncties of taken? Hoe is de leerstof geordend, wat waren de criteria? Is de ordening cyclisch? Wordt er van receptief naar productief gewerkt? Wordt er van sterk naar zwak gestuurd gewerkt? In geval het een taakgerichte methode betreft, hoe wordt dan met de bouwstenen (regels, woorden, klanken) omgegaan, en hanteert de leergang een synthetische of analytische werkwijze?

8 Taalaanbod

Zijn de onderwerpen relevant en interessant voor de doelgroep? Is het aangeboden materiaal (semi-)authentiek of geconstrueerd?

9 Grammatica

Is er expliciete aandacht voor grammatica? Hoe ziet eventuele uitleg eruit? Is de uitleg gespreid over de leergang en/of komt deze terug? Worden grammaticale termen gebruikt, en zo ja, Nederlandse of internationale termen? Werkt de leergang met voorbeelden? Zijn er aparte oefeningen? Hoe moet de docent reageren op fouten?

10 Differentiatie

Bevat de leergang differentiatiestof naar tempo, leerstijl of werkvormen? Voor welke kennis en vaardigheden? Bevat de leergang werkvormen voor zelfstandig leren tijdens of buiten de les? In welke mate zijn deze werkvormen docent-onafhankelijk?

11 Toetsen

Bevat de leergang toetsmateriaal om kennis en vaardigheden te meten? Wat voor soort toetsen zijn dat? Wat toetsen ze precies, en hoe vaak? Toetsen ze alleen stof uit de leergang?

12 Docentenhandleiding

Geeft de docentenhandleiding per lesonderdeel informatie over doelstelling, tijd, materiaal, voorbereiding, instructie voor de cursisten, aandachtspunten voor de docent?

13 Materiële aspecten

Hoe duurzaam en aantrekkelijk is het materiaal? Welke kwaliteit heeft het geluid- en beeldmateriaal? Hoe duur is de leergang?

Dit schema is een aangepaste versie van:

J. Hulstijn, 'Leergangbeoordeling'. In: J. Hulstijn e.a.: *Nederlands als tweede taal in de volwasseneneducatie. Handboek voor docenten*. Amsterdam, ThiemeMeulenhoff, 1996, p. 260-263.

B Toetsen

Globale beschrijving:

- Historie: waarom is de toets gemaakt, vanuit welke behoefte, op wiens initiatief?
- Populatie: wat is de doelgroep?
- Toepassingswijze: groep of individueel?
- Duur: hoe lang duren afname en beoordeling?
- Beschrijving: wat wordt getoetst, hoe gebeurt dat, met welk materiaal, uit welke onderdelen bestaat de toets, welke instructies geeft de afnemer?
- Verkrijgbaarheid: is de toets openbaar, wie heeft de toets ontwikkeld?

Beoordeling:

1 Uitgangspunten constructie

- Gebruiksdoel: wat is de toetsfunctie?
- Theoretische onderbouwing en operationalisering: wat en welke aspecten wil men met de toets meten? Op welke wijze gebeurt dat?

2 Materiaal, handleiding en instructie

- Itemvorm, testboekje en antwoordblad: zijn deze geschikt voor doelgroep, hoe is de kwaliteit van het materiaal?
- Standaardisering afname: is de afname hetzelfde voor alle deelnemers wat betreft items, testsituatie en afnamebegeleiding?
- Instructie: is deze duidelijk, volledig, zijn er voorbeelden, krijgen de deelnemers aanwijzingen, zijn de toetscondities beschreven?
- Duur afname: is de afnameduur redelijk, kent de toets tijdslimieten, is er een instructie bij tijdnoed?
- Scoring: is deze objectief, hoeveel tijd kost beoordeling, is de procedure duidelijk, zijn er voorbeelden, is omschreven hoe antwoorden geïnterpreteerd moeten worden (ook de lastige), wat zijn de eisen t.a.v. beoordelaars?
- Scoringssysteem: zijn er vastliggende waarden, zijn de omschrijvingen eenduidig, wat zijn de scoringscategorieën?

3 Interpretatie testcores

- Normering: wat is de herkomst van de normering(sgroep), hoe is de cesuur bepaald, welk oordeel hoort bij welke score?

4 Psychometrische kwaliteit

- Verstrek de toetshandleiding informatie over zaken als de standaardmeetfout, gemiddelden, betrouwbaarheid, validiteit?

5 Eindoordeel